

Każdy sezon grzewczy, który w naszych mieście i powiecie trwa średnio od września/października do marca/kwietnia to okres, w którym przyjmujemy zgłoszenia i prowadzimy działania związane z pomiarami tlenku węgla w mieszkaniach – zarówno tych usytuowanych w budynkach wielorodzinnych jak i jednorodzinnych. Jesteśmy świadkami tragicznych zdarzeń związanych z ofiarami tlenku węgla jak również zatruciami, często ciężkimi.

Dlaczego tlenek węgla jest tak niebezpieczny?

Tlenek węgla, potocznie zwany „czadem”, jest gazem silnie trującym, bezbarwnym i bezwonnym, nieco lżejszym od powietrza, co powoduje, że łatwo się z nim miesza i w nim rozprzestrzenia. Potencjalne źródła tlenku węgla w mieszkaniach to kominki, gazowe podgrzewacze wody, piece węglowe, gazowe lub olejowe, kuchnie gazowe.

Tlenek węgla jest gazem niewyczuwalnym dla człowieka. Dostaje się do organizmu przez układ oddechowy, a następnie jest wchłaniany do krwiobiegu. W układzie oddechowym człowieka tlenek węgla wiąże się z hemoglobina 210 razy szybciej niż tlen, blokując jego dopływ do organizmu. Stwarza to poważne zagrożenie dla zdrowia i życia człowieka. Uniemożliwia prawidłowe rozprowadzanie tlenu we krwi i powoduje uszkodzenia mózgu oraz innych narządów wewnętrznych. Następstwem ostrego zatrucia może być nieodwracalne uszkodzenie ośrodkowego układu nerwowego, niewydolność wieńcowa i zawał albo nawet śmierć.

Skąd się bierze tlenek węgla?

Tlenek węgla powstaje w wyniku niepełnego spalania w wyżej wymienionych urządzeniach paliw (m.in.: drewna, oleju opałowego, gazu ziemnego, gazu propan-butan, węgla), które jest spowodowane brakiem odpowiedniej ilości tlenu, niezbędnego do całkowitego spalania paliwa.

Może to wynikać z braku dopływu świeżego (zewnętrznego) powietrza do urządzenia, w którym następuje spalanie albo z powodu zanieczyszczenia, zużycia lub złej regulacji palnika gazowego, a także przedwczesnego zamknięcia paleniska pieca lub kuchni, czy też zapchanego i nieszczelnego przewodu kominowego lub uszkodzonego połączenia między kominami i piecami.

Szczelnie pozamykane okna (czasami jeszcze dodatkowo uszczelnione), pozaklejane kratki wentylacyjne w łazience lub kuchni, brak otworów wentylacyjnych w drzwiach łazienkowych, jak również brak regularnych kontroli drożności przewodów wentylacyjnych i kominowych sprawiają, że w naszych mieszkaniach lub domach możemy nie być bezpieczni.

Do emisji tlenku węgla często dochodzi w nowo oddawanych do użytkowania mieszkaniach lub wyremontowanych, z nowymi piecami, nie mającymi zamkniętej komory spalania i gdzie nie zastosowano właściwej wentylacji grawitacyjnej pomieszczeń, a okna i drzwi są zbyt szczelne. Mieszkanie doskonale szczelne nie posiada odpowiedniej wentylacji – brak dostępu, w trakcie spalania, „świeżego powietrza” zawierającego tlen konieczny do spalania może doprowadzić do tragedii.

Co zrobić, aby unikać skutków oddziaływania tlenku węgla?

Użytkownik odbiornika gazowego, kominka, pieca węglowego w celu uniknięcia powstawania tlenku węgla w trakcie spalania paliwa i jego emisji do mieszkania powinien:

-

dokonywać okresowych przeglądów instalacji wentylacyjnej i przewodów kominowych oraz ich czyszczenia,

-

uchylić okno w mieszkaniu, gdy korzysta z jakiegokolwiek źródła ognia (pieca gazowego z otwartą komorą spalania, kuchenki gazowej lub węglowej),

-

nie zasłaniać kratki wentylacyjnych i otworów nawiewnych,

-

przy instalacji urządzeń i systemów grzewczych korzystać z usług wykwalifikowanej osoby; podłączenie odbiornika do przewodu kominowego powinno być wykonane pod nadzorem osoby posiadającej odpowiednie kwalifikacje zawodowe, która powinna potwierdzić prawidłowość podłączenia i zapewnienia właściwej wentylacji pomieszczenia, w którym zainstalowano urządzenie,

-

użytkować sprawne technicznie urządzenia, w których odbywa się proces spalania; zgodnie z instrukcją producenta kontrolować stan techniczny urządzeń grzewczych,

-

stosować urządzenia posiadające stosowne dopuszczenia w zakresie wprowadzenia do obrotu, w sytuacjach wątpliwych należy żądać okazania wystawionej przez producenta lub importera urządzenia tzw. deklaracji zgodności, tj. dokumentu zawierającego informacje o specyfikacji technicznej oraz przeznaczeniu i zakresie stosowania danego urządzenia,

-

w przypadku wymiany okien na nowe, sprawdzić poprawność działania wentylacji, ponieważ nowe okna są najczęściej o wiele bardziej szczelne w stosunku do wcześniej stosowanych w budynku i mogą pogarszać wentylację,

-

systematycznie domowym sposobem sprawdzać „ciąg” powietrza, np. poprzez przykładanie kartki papieru do otworu, bądź kratki wentylacyjnej – jeśli nic nie zakłóca wentylacji, kartka powinna przywrzeć do otworu,

-

często wietrzyć pomieszczenie, w którym odbywa się proces spalania (kuchnie, łazienki wyposażone w piece przepływowe z otwartą komorą spalania), a najlepiej zapewnić stałą mikrowentylację okien,

-

korzystać z dostępnych na rynku detektorów tlenku węgla, które należy rozmieścić w sposób gwarantujący bezpieczeństwo (łazienka, kuchnia, sypialnia),

-

nie spalać węgla drzewnego w domu, garażu, na zamkniętej werandzie itp., jeżeli pomieszczenia te nie mają zapewnionej odpowiedniej wentylacji,

-

nie zostawiać samochodu w garażu z włączonym silnikiem, nawet jeżeli drzwi do garażu pozostają otwarte – zwłaszcza w garażach posiadających połączenia komunikacyjne z częścią mieszkalną budynku,

-

nie bagatelizować takich objawów jak: duszności, bóle i zawroty głowy, nudności, wymioty, oszołomienie, osłabienie, przyśpieszenie czynności serca i oddychania, gdyż mogą być sygnałem, że ulegamy zatruciu czadem; w takiej sytuacji należy natychmiast przewietrzyć pomieszczenie, w którym się znajdujemy i zasięgnąć porady lekarskiej.

Akty prawne dotyczące zapewnienia właściwego stanu przewodów kominowych

Właściciel, użytkownik mieszkania, budynku mieszkalnego jest zobowiązany do zapewnienia właściwego stanu technicznego przewodów kominowych (wentylacyjnych, spalinowych, dymowych). Obowiązek ten wynika z:

1.

§ 34 ust.1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2010r. Nr 109, poz. 719) w którym określono, że w obiektach lub ich częściach, w których odbywa się proces spalania paliwa stałego, ciekłego lub gazowego, usuwa się zanieczyszczenia z przewodów dymowych i spalinowych w okresach ich użytkowania:

1.

-

od palenisk zakładów zbiorowego żywienia i usług gastronomicznych – co najmniej raz w miesiącu, jeżeli przepisy miejscowe nie stanowią inaczej;

-

od palenisk opalanych paliwem stałym niewymienionych w pkt 1 – co najmniej raz na 3 miesiące;

-

od palenisk opalanych paliwem płynnym i gazowym niewymienionych w pkt 1 – co najmniej raz na 6 miesięcy.

W ust. 2 § 34 określono, że w obiektach lub ich częściach, o których mowa w ust. 1, usuwa się zanieczyszczenia z przewodów wentylacyjnych co najmniej raz w roku, jeżeli większa częstotliwość nie wynika z warunków użytkowych.

Ponadto w ust. 3 § 34 określono, że czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, wykonują osoby posiadające kwalifikacje kominiarskie, za wyjątkiem budynków mieszkalnych jednorodzinnych oraz obiektów budowlanych budownictwa zagrodowego i letniskowego – co wynika z ust. 4 § 34 wyżej wymienionego rozporządzenia.

1.

Art. 62 ust.1 pkt 1 ppkt c) Ustawy z dnia z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2017r. poz.1332 z późn.zm.) w którym określono, że o biekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu między innymi stanu technicznego instalacji gazowych oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych).

2.

§ 19 ust.2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 sierpnia 1999r. w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych (Dz. U. z 1999r. Nr 74 poz. 836 z późn.zm.) w którym określono, że użytkownik lokalu mieszkalnego wyposażonego w przewody i kanały dymowe lub spalinowe oraz wentylacyjne jest obowiązany:

1.

-

zapewniać ich sprawność techniczną i użytkową,

-

w przypadku wystąpienia objawów świadczących o zagrożeniu bezpieczeństwa osób lub mienia
- zaniechać użytkowania instalacji gazowej i podjąć stosowne działania zaradcze oraz poinformować właściwe służby i właściciela o wystąpieniu zagrożenia,

-

systematycznie wykonywać czynności konserwacyjne,

-

informować właściciela budynku o niewłaściwym funkcjonowaniu urządzeń spalinowych, dymowych lub wentylacyjnych.

W ust. 3 § 19 określono, że użytkownik lokalu korzystający z przewodów i kanałów dymowych lub spalinowych oraz wentylacyjnych może powierzać naprawę i konserwację tych urządzeń wyłącznie osobom posiadającym świadectwa kwalifikacyjne określone w odrębnych przepisach.

Ponadto w ust. 1 § 17 określono między innymi, że sposób użytkowania instalacji gazowej przez użytkownika lokalu powinien eliminować możliwość wydzielania się tlenku węgla z urządzeń gazowych.

Uregulowania prawne dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa ludzi w mieszkaniach w trakcie sezonu grzewczego są odpowiednie – od ich przestrzegania przez właścicieli, użytkowników mieszkań zależy ich bezpieczeństwo, zdrowie i życie.

Urządzenia wykrywające tlenek węgla

W trosce o własne bezpieczeństwo, warto rozważyć zamontowanie w domu czujek dymu i gazu. Koszt zamontowania takich czujek jest niewspółmiernie niski do korzyści, jakie daje zastosowanie tego typu urządzeń (łącznie z uratowaniem najwyższej wartości, jaką jest nasze życie).

Czujka taka jest podstawową wersją detektora przeznaczoną do monitorowania pomieszczeń zagrożonych emisją tlenku węgla. Kontrola polega na cyklicznym pomiarze stężenia tlenku węgla w pomieszczeniu. Przekroczenie dopuszczalnego poziomu sygnalizowane jest optycznie i akustycznie. Montaż urządzenia można wykonać samodzielnie, bez konieczności wzywania specjalistycznych firm. Czujki montuje się głównie w kuchni, pokoju dziennym, salonie, łazience, kotłowni, ogólnie rzecz ujmując w miejscach gdzie występuje kominek, gazowy podgrzewacz, itp.

W przypadku zatrucia tlenkiem węgla należy:

-

zapewnić dopływ świeżego czystego powietrza; w skrajnych przypadkach wybijając szyby w oknie,

-

wynieść osobę poszkodowaną w bezpieczne miejsce, jeśli nie stanowi to zagrożenia dla zdrowia osoby ratującej; w przypadku istnienia takiego zagrożenia pozostawić przeprowadzenie akcji służbom ratowniczym,

-

wezwać służby ratownicze (pogotowie ratunkowe, PSP),

-

jak najszybciej podać tlen,

-

jeżeli osoba poszkodowana nie oddycha, ma zatrzymaną akcję serca, należy natychmiast zastosować sztuczne oddychanie np. metodą usta – usta oraz masaż serca,

-

nie wolno wpadać w panikę, kiedy znajdziemy dziecko lub dorosłego z objawami zaburzenia świadomości w kuchni, łazience lub garażu; należy jak najszybciej przystąpić do udzielania pierwszej pomocy.